

MTI-fotó: Soós Lajos felvétele

Az első közúti aluljáró

November 7-e fiztetelére adták át a forgalomnak Budapest első közúti aluljáróját, a Felszabadulás téren. Az aluljáró gyorsítja s biztonságosabbá teszi a közlekedést

Vásárhelyre látogatott a Komszomol-küldöttség

Szovjet fiatalok a szegedi olajmezőn

A Bajkál—Amur vasútvonal építőinek küldöttsége vezetői tegnap egész napos látogatást tettek Vásárhelyen. Vitalij Boriszovics Arszentjev, a Komszomol Központi Pénzügyi Ellenőrző Bizottságának elnöke, a KB Titkárságának tagja és Valerij Andrejevics Tyumenyev, az Amur megyei Komszomol Bizottság titkára, a BAM Komszomol-építkezés operatív bizottságának titkára délelőtt a mártélyi úttörő tábor és a fiatal képzőművészek tábortáborát tekintette meg. Ezt követően a vásárhelyi Tornyai János Múzeummal ismerkedtek, ahol Bokor Jánosné kalazulta a vendégeket. Az őszi látást és a régészeti kiállítás megtekintése után városnézés következett.

Délben a városi pártbizottságon dr. Szalontai József első titkár és dr. Csatornai

Antal, a városi tanács elnöke fogadta a Komszomol-vezetőket. Baráti megbeszélés keretében Szabó Gáspár, a városi KISZ-bizottság titkára adott tájékoztatót a város ifjúsági mozgalmáról, gazdasági és művészeti életéről. Kérte a vendégeket, hazatérésük után adják át a vasúti építéssel dolgozóknak a vásárhelyi fiatalok üdvözlését, és további sikereket kívánt a munkához. Arszentjev elvtárs válaszában elismeréssel szólt Vásárhely művészeti hagyományairól és jelenéről. Elmondta: a megyében tett látogatásuk során sok élményre, értékes tapasztalattal gazdagodtak, ezek közül külön kiemelte a KISZ-védnök-

segekről, a párt és a KISZ kapcsolatáról, a KISZ pártirányításáról szerzett ismereteiket. A vendégek élénken érdeklődtek a vásárhelyi klubok munkájáról, működési feltételeikről.

A délutáni programban gyárlátogatás szerepelt. A HÓDGÉP-nél Németh Sándor, a vállalati pártbizottság szervező titkára és Mérai József, a vállalati KISZ-bizottság titkára fogadta a vendégeket. A következőkben a HÓDGÉP eredményeiről, fejlődéséről, munkájáról folytattak kötetlen beszélgetést, és megtekintették a központi gyár két üzemeit.

A Komszomol-küldöttség vezetői a délutáni órákban elutaztak a megyéből.

Szegeden, tartózkodásuk utolsó napján a Bajkál—Amur vasútvonal fiatal építői tegnap a délelőtti órákban ellátogattak a Nagyal-földi Kőolaj- és Földgáztermelő Vállalat szegedi üzemébe. Itt Erményi József, az olajipari KISZ-bizottság titkára üdvözölte a vendégeket. Ismertette a kőolaj- és földgázipari létesítmények fölött vállalt KISZ-védnökség eddigi nyolc esztendőjének eredményeit, s a jövő év végéig megoldásra váró feladatokat. Szólt az ifjúkommunisták helytállásáról, a hat és fél milliárd forintos beruházásért érzett felelősségükről. Ezt követően a szovjet fiatalok megtekintették a legjelentősebb létesítményeket.

Délután a KISZ megyei bizottság vezetőképző iskolája hallgatóival találkozott a BAM építői. Ósz Károly, az iskola vezetője tájékoztatta a vendégeket az új politikai képzési rendszer kétesztendő tapasztalatairól, a tematikáról, az iskola életéről. Ezután a hallgatók és a komszomolisták baráti találkozására került sor, amelyen alaposan megismerték egymás életét, a magyar fiatalok pedig az évszázad építkezésének legjelentősebb létesítményeit.

A komszomolisták ma, a reggeli órákban visszautaztak Budapestre.

Tájékoztató

Hatmillió TIT-vendég

A Tudományos Ismeretterjesztő Társulat tevékenységéről, terveiről tájékoztatta a sajtó képviselőit szerdán dr. Vonsik Gyula, a TIT főtitkára.

Jóleső érzéssel állapította meg: mind többen ismerik fel a korszerű tudományos ismeretek elsajátításának fontosságát, mind látogatottabbak a TIT rendezvényei. Az elmúlt évben például egymillióval gyarapodott, s összesen 6 millióra nőtt a különféle előadások résztvevőinek száma. Ezzel a nagymérvű fejlődéssel a szervezet jelenlegi apparátusa nem tud maradéktalanul megbirkózni, ezért mind nagyobb mértékben vonja be tevékenységébe a társadalmi aktívákat. Ez idő szerint 6 ezer választott tisztségviselőjük van, akik az elmúlt évben több mint 500 ezer órát dolgoztak társadalmi munkában. A helyi szervezetek kiépítése jelentősen elősegítette a társadalmi aktivisták bevonását. Különösen vidéken szaporodott meg a számuk: sikerült elérni, hogy jelenleg valamennyi vidéki szervezetben kizárólag társadalmi munkások dolgoznak.

Jövőre — jelentette be a főtitkár — a társulat különböző sajtóorgánumait technikai korszerűsítik.

Mit ér a gép, ha nem dolgozik?

A címben jelzett kérdésre könnyű a válasz: semmit sem érnek azok a gépek, amelyek nem működnek. Elméletileg van értékük, de gyakorlatilag legfeljebb kilogrammra lehet értékelni, mint anyagot. Régi szabály, hogy a gyártógépek állásideje veszteséget jelent a tulajdonosnak, mivel hasznot csak az a gép hajt, amely működésben van. Tudja ezt mindenki, s nem véletlen, hogy az ötödik ötéves tervünk törvényszövege is kifejezi: „... jobban ki kell használni az álló- és forgó-alapokat”. Logikus a kíváncságnak, hiszen a népgazdaság egyensúlyi helyzetének javítása, a hatékonyság növelése alapvető követelmény. De a kívánalmak önmagukban nem valósulnak meg, s azt is könnyű belátni, hogy a megvalósulás a vállalatoknál képzelhető el. Ott, ahol a gépek zümöghetnek, dolgozhatnak. E bevezető után talán nem lesz érdektelen körülményünk saját portánkon, a szegedi és a környékbeli iparvállalatok gépparkja között.

A megyei iparvállalatok kapacitáskihasználásának aktuális kérdéseit megvizsgálták a szakemberek is. A Központi Statisztikai Hivatal megyei igazgatóságának legutóbbi összegezésében érdekes adatokat olvashatunk. Helyesen állapítják meg, hogy az ötödik ötéves terv egyik legfontosabb feladata és célkitűzése a gazdálkodás hatékonyságának növelése. Ez a célkitűzés különösen fontos jelenlegi gazdasági fejlődésünk minősítésében, az intenzív időszakban. Így kerül előtérbe a termelés állapójainak — jelen esetben a gépparknak — minél nagyobb fokú kihasználása. Azt csak elismeréssel nyugtázzhatjuk, hogy az elmúlt esztendőben a megye iparjában a foglalkoztatottak száma csak mérsékelten növekedett, ugyanakkor az álló-eszköz-állomány dinamikusan fejlődött. Ez a tendencia megfelel a magyar népgazdaság előtt álló céloknak és fejlődési követelmények-

nek. Jó az az arány is, hogy Csongrád megye iparjában az állami vállalatok álló-eszköz-állományának értéke tavaly már elérte a 16 milliárd forintot. Ezen belül a megosztás is nagyjából elfogadható, mivel a gépek és berendezések összértéke 7 milliárd forintot képviselt. Tehát minden a helyén van, lehet még lyebbre is ázni a gépek „viseelkedésében”, mert a lényeg mégis csak az lenne, hogy ezt a nagy értékű gépi berendezést miként és hogyan használjuk ki. S e tekintetben is kétféle számadást végezhetünk: a gépek és berendezések elméleti kapacitásának és a rendelkezésre álló munkarend szerinti időnek a kihasználását. Sajnos, a statisztikai hivatal szakemberei azt állapították meg, hogy egyik vonalon sincsenek rendben a dolgok. A szegedi és a környékbeli iparvállalatok nagy értékű gépi berendezései mind az elméletileg, mind a munkarend szerinti lehetséges mértékénél lényegesen kevesebbet üzemelnek, s még az üzemidő alatt is kevesebbet termelnek a kívánatosnál.

Gépeknek és gyári berendezéseknek van egy bizonyos helyzetük, ami nagyjából azt jelenti, hogy elsődleges, másodlagos, esetleg harmadlagos vonalon helyezkednek el, s annak megfelelően állnak a termelés sorrendjében. Az említett géppark a megyei székhelyű állami iparvállalatoknál csak háromnegyed részben végez első rendű helyre sorolható munkát, azaz a vállalati alaptevékenységnek megfelelő produktót. Az előbbi megállapítás talán jól illusztrálja az a tény, hogy az alaptevékenység körében levő gépek legjobban a textiliparban különíthetők el. Ott a legmagasabb a részarányuk, körülbelül 80 százalék: hiszen a fonógépek, szövőgépek végzik az alaptevékenység zömét, s az ilyen típusú vállalatoknál — Szegedi Textilművek, Újszegedi Szövőgyár, Szegedi Kenderfonógyár, Hódmezővásárhelyi Divatköttárugyár — az alapgépek kihasználása, illetve munkájának iránya alig vitatható. De viszont az élelmiszeriparban és a nehéziparban már más a helyzet, 60–70 százalék között mozog az alaptevékenységet végző gépek aránya, s ebből következik a kihasználás méve is.

Mit számíthatunk az elméletileg lehetséges maximális kapacitásnak? Nem vitás, hogy a napi három műszakot, évente pedig — a tavalyi esztendő alapul véve — 365 napot szorozva 24 órával. Ha így nézzük a gépkapacitás arányát, akkor meglepődünk, hiszen mindössze 44 százalékos produktív találok — átlagosan. Ha még jobban boncolgatjuk az iparágakat, akkor kiderül, hogy a nehéziparban ez az arány a legalacsonyabb, 32 százalékkal. Ezt az élelmiszeripar valamivel meghaladja, de a könnyűiparban, ahol gyakorlatilag a legjobb a kihasználtság, ott sem éri el az üzemidő a naptárral jelzett időalapnak a felét. Elkerülvén a félreértéseket, jegyezzük meg, hogy a naptári időalapnak jelentős része esik ki a termelésből a munkaszüneti napok és a nem három műszakos munkarend miatt. Csúnya ugyan a kifejezés, de a szakmai szargon így fogalmaz: „az úgynevezett munkarenden kívüli kiesés tavaly az állami iparban elérte a naptári időalap 36 százalékát”. E megjegyzésből ki lehet következtetni, hogy az időnyeltes termelést folytató vállalatoknál lehet a legnagyobb kiesés. Ez természetes

jelenség, s kár is lenne elmarasztalni azokat a cégeket, ahol emiatt kisebb a berendezések kihasználtsága. Amikor közgazdászok vitatkoznak a gépek kapacitásának kihasználtsági fokáról, néha a humorosabbak megjegyzik, hogy az öngyűjtőt is akkor használják ki százszázalékosan, ha állandóan csatogatják. Ez viszont tréfa, hiszen csak akkor kell csatintani, ha rágyújt az ember, mert a rágyújtás nélküli csatintás éppen hogy pazarlás.

A mi gondunk azonban nem ilyen jellegű, mivel a tényadatok azt bizonyítják, hogy a szegedi és a környékbeli iparvállalatok gépparkját akkor sem használják ki rendesen, amikor azt a vállalati munkarend megkövetelné és lehetővé is tenné. A fölmérések szerint a megye állami iparjában a gépek a munkarend szerinti időnek alig több mint kétharmadában üzemeltek. A kihasználtság foka a nehéziparban volt a legalacsonyabb, amiben jelentős rész volt annak, hogy a DE-GÁZ időszakosan üzemelő benzinbontói — amelyek a nehézipar megfigyelt gépparkjának egyharmadát képviselik — igen alacsony: 9, illetve 14 százalékos kihasználtságúak. Enélkül a nehéziparban 65 százalék a munkarend szerinti idő kihasználtsága. E példa arra is jó, hogy érzékeljük: a számadatok mennyire sokoldalúan kell vizsgálni.

Végigkíséri az iparvállalatok gépparkjának kihasználását egy adatsor: a naptári időalapot 44, a vállalati munkarend szerinti időalapot 69 százalékosan használják ki megyénk iparvállalatainál, ami a gépek üzemelését illeti. Miért? A vizsgálatok azt állapították meg, hogy a munkarenden belüli kiesést a munkaerőhiány okozza, ami elsősorban a könnyűipart sújtja. Emellett jelentős volt még az anyagihiány miatt kiesett géppályaok ideje is. Ez ugyan csak a könnyűipart, de a nehézi- és az élelmiszeripart is érintette. Néhány ismert vállalatunknál a következők hátráltatták a gépek jobb kihasználását: létszámihiány és a termelés sajátosságából (gyakori fazonváltások viszonylag nagy „tartalék” géppark szükséges) adódóan a gépek a Hódmezővásárhelyi Divatköttárugyárban a munkarend szerinti időalapnak csaknem a 40 százalékában álltak. A Tisza Bútoripari Vállalatnál a változó gyártmányösszetétel miatti géppályaok következtében a munkarend szerinti idő közel egyharmadában álltak a gépek.

Más kérdés a munkaerőhiány, ez a tény a Kenderfonó és Szövőipari Vállalat gépparkjának állásidejét illusztrálja. Sőt, ha még tovább nézzük a gépek üzemelésének arányát, a műszakok szerint, akkor meglepő számokat kapunk. A kenderfonógyár gill fonóorsójának műszakonkénti kihasználtsága a következő: első műszak 89 százalék, második műszak 68 százalék, míg a harmadik műszak 26 százalék volt. Persze ilyen adatokat lehet sorolni más üzemekből is, 44, 33, 17, 48, 31 és 12 százalékos műszakonkénti arányokkal.

Mit lehetne tenni, hogy javuljanak a körülmények? Erre aligha az újságrónak kell felelnie, de a jobb munkaszervezés, sőt talán még a géceserék is, valami javulást hozhatnának. Mindenesetre ráfektetés minden olyan gép, amely csupán kilogrammonkénti értékét — mint vasanyag jelzi az üzemekben.

Gazdák István

Ülésezett az országgyűlés terv- és költségvetési bizottsága

Szerdán ülést tartott az országgyűlés terv- és költségvetési bizottsága. Faluvégi Lajos pénzügyminiszter tájékoztatta a képviselőket az 1977. évi állami költségvetés irányelveinek tervezetéről.

A tanácskozáson részt vett és felszólalt Inokai János, az

országgyűlés alelnöke. A vitában felszólalt Cservenka Ferencné, Katona Imre, Kurucz Márton, Mariton János, dr. Novák Béla, Nics János, Ollári István, dr. Ortutay Gyula, Pályi Sándorné, dr. Pesta László, dr. Szabó Kálmán és dr. Técsi János országgyűlési képviselő.